

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489 sz. — — — Helyközi telefont 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDÓSNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

A véderőjavaslat, — nehéz sirkő.

Irtá: **Kossuth Ferenc.**

Budapest 1911. május 23.

A ma benyújtott véderőreformjavaslat egy sirkő. A munkapárti kormány el akarja hantolni a magyar nemzet katonai kívánságait s a beterjesztett reformjavaslattal nehéz sirkövet akar gördíteni föléjük.

E javaslat végszó is akar lenni, mely lezárja azt a vitát, mely alkotmányos formák közt előbb a nemzetnek egy tekintélyes része, később pedig tulnyomó többsége a királyi visszautasítással évekig folytatott.

A nemzeti akarathoz a királyi akarattal szemben való teljes vereségét tartalmazza ez a reformjavaslat. Ez a nemzeti akarat nemcsak nemzeti okokból, hanem jól felfogott dinasztikus okokból is kitarással igyekezett érvényesülni abban a tudatban, hogy a hadsereg képezi a legerősebb kifejezését az állami létnek. A magyar államiság szempontjából tehát elkerülhetetlenül szükséges lenne az, hogy az idegen ajku és esetleg a sok csábítás hatása alatt kifelé gravitáló magyar honpolgárok, midőn a katonai szolgálat általános kötelezettségét teljesítik, a hadseregnél a magyar államiság affirmációját, nem pedig ennek az ellenkezőjét, a magyar államiság negációját találják.

De erős dinasztikus érdek az is, hogy amennyire még lehetséges, a sok romboló anyag és eszközök korlátlan használata dacára, egy tömören egész, egy kompakt és egységes állam legyen és maradjon a két állam monarkianak legalább egyik állama: a magyar állam; hiszen a másik, az osztrák, nem lesz és nem lehet soha többé tömören egész, kompakt és egységes állam.

Nem tagadta a nemzeti akarat soha a hadsereg fejlesztésének szükségét. Minthogy azonban arra nézve a legnagyobb ellentállással találkozott, hogy a hadseregben, mely néphadsereg, tehát nemzeti hadsereg, a nemzeti jelleg kidomborítottassék — és így behozassék a hadsereg testébe az a rugó, mely nélkül a legnagyobb és legfégyelmesebb seregek erőtlenné: — Össze kellett kötnie a fejlesztés ügyét ez alkotmányosan megnyilatkozó nemzeti akarathoz valamelyes kielégítésével avégből, hogy legalább mérsékelt arányba hozassék a nemzet kívánsága azzal a roppant anyagi megterhelhetőségével, melylyel a haderő fejlesztése jár.

Dinasztikus szempontból nagyon kétséges az, hogy helyesen szolgálja-e ezt a szempontot az, aki nem engedi meg, hogy a nemzeti érzelmek csak a legkisebb elégtételt is nyerhesse.

A világtörténelem azt bizonyítja, hogy aki így jár el, az nem szolgálja helyesen azt a szempontot, amely elől

a magyar nemzet nem zárkózott el soha és nem zárkózik el most sem; és amelyhez a legsúlyosabb megpróbáltatások és szenvedések után is mindig visszatért.

A véderő törvényjavaslatról egy rövid, általánosságban tartott cikk keretében kimerítő véleményt mondani nem akarok, meg kell azonban már most is jegyeznem, hogy azon intézkedésnek megszüntetése, mely szerint az eddig fennállt törvény értelmében a közös hadseregbe besorozott legénység is a tartalékban két évig a honvédségnél szolgált, olyan megsértése a nemzet eddigi birtokállományának, ami egymagában is megindokolná a legélesebb küzdelmet.

Azt már most, mikor először írok e tárgyról, ki kell jelentenem, hogy én és pártom teljes erővel fogunk szembe szállani az ellen a végzetes törekvés ellen, mely kétségbeesett bizonyítékot akar szolgáltatni a nemzetnek arról, hogy van a nemzeti életnek egy olyan része, amelyre nézve ki van zárva a fejlődésnek még lehetősége is. Ami nem fejlődhetik, az elrohad, megbénul, elhal. A nemzetnek tiltakoznia kell az ellen, hogy organizmusában ilyen elhalásra kárthatott részt akarnak fentartani.

Ne adja Isten, hogy annak tudatára ébredjen a nemzet, hogy azon a téren, amely a nemzeti életben az erőt legjobban képviseli, acél abroncsok közé van szorítva a nemzeti fejlődés! — Mert akkor vagy a kétségbeesés csüggedése, vagy pedig elkeseredése szállná meg.

És hogy mennyire igaz mindez, bizonyosságai szolgál az a tény, hogy még a mai kormány is érzi annak elkerülhetetlen szükségét, hogy valami kárpótlást, vagy ilyen látszatát nyújtson a nemzetnek. Mert ime a katonai bünvádi perrendtartással igyekeznek illet adri. De ez a kísérlet rettenetesen fatális, mert kárpótlás helyett új dőfést ad és csorbát üt még a létező közjogon is.

Eddig magyar törvényben sohasem volt elismerve a hadsereg német szolgálati nyelve. Ez csak de facto létezett mint uralkodói akarat annak dacára, hogy a törvény a magyar királyra ruházta a vezérlet, vezénylet és beszerzés feltétlen jogát, — a magyar király hivatalosan pedig csak a magyar állam nyelvét ismerheti — de ez a de facto állapot eddig nem létezett mint törvény. Erre eddig semmi törvényben rendelkezés és hivatkozás nem található. Most ellenben az új törvényjavaslat számos helyén „közös szolgálati nyelv” használatára tesz beiktatott rendelkezést, sőt bizonyos esetekben magyar területen is, a magyar nyelvvel szemben a szolgálati nyelv fog érvényesülni. Így például azon aktív katonáknak, kik a magyar nyelven kívül németül is beszélnek, nem lesz joguk egy német tárgyaláson más nyelvet használni;

továbbá a németül fogalmazott okmányok a magyar nyelven folytatott tárgyalásokon is németül lesznek felolvasandók és így tovább.

Nagy szerencsétlenség az, ha egy nemzet nem érezheti, hogy hadserege az övé, nem érezheti, hogy a hadsereg közt és közte a szeretet és bizalom legszorosabb kötelékei vannak.

Mig ez nem lesz így, pedig egy idegen nyelvű, jelvényű, szellemű hadsereggel szemben nem is lehet, — nem lesz megoldva soha a véderő kérdése. És a véderő nem lesz erő, hanem gyengeség, melynek nyomán ür támad egy veszített hadjárat után!

Méheseket az állam- vasuti őrházakhoz!

A földmívelési miniszter ur figyelmébe.

(—gh) A közvélemény — a nép között — úgy alakult ki, hogy a mostani kormány, mely az ugynevezett „Nemzeti Munkapárt”-ot szülte, sokat ígért imitt-amott, de annál kevesebbet nyújt a nemzetnek. Eszeveszett módon szállítják a milliárdokat Bécsnek és e közben mind kevesebbre szorítják az amugyis szűk tért, melyről eddig — különösen az annyira gyalázott koalíciós kormány idejében — mégis csak hullott valamelyes segítség egyik-másik oldalra.

Most azonban a nagy hal elnyeli a kicsinyeket. Ausztria gyomra telik és Magyarország népe koldusodik, rongyolódik, mintha csak épen erre alakult volna a mai kormány s egyéb teendői nem akadnának széles e hazában.

Ilyen körülmények között és a mostani viszonyok mellett, újabb kereseti forrásokról kellene gondoskodni az ország élén álló kormányzó férfiaknak. Mert ha mindig csak kérnek, sőt követelnek a néptől, de soha vissza nem adnak, sőt az eddig nyújtott segítséget is koldus-alamizsnára redukálják, akkor gyorsan beáll a visszahatás, terjed az elégedetlenség és lépten-nyomon újabb Achim Andrások kerülnek majd felszínre. Előbb egy-kettő, majd tíz-husz, azután pedig már százak következhetnek...

Az ilyesmit okos, bölcs belátással bíró államférfiak, helyes közgazdasági és kulturális politikával megelőzhetik, ha akarják. Csak szét kell tekinteni az országban és figyelembe kell venni a vidékről folyton felözlő terveket, javaslatokat még akkor is, ha azok véletlenül ugyan nem valami világra szóló dolgok, de kisebb körök boldogulását feltétlenül elősegítő csekélységnek látszanak is.

Ezuttal egy országos érdekű munkára, a vasuti őrházakhoz felállítható méhesek ügyére kívánunk reá mutatni.

Aki május havában Kolozsváron át végig utazik Budapestre és onnan visszatérve Arad felől hazajön a Székelyföldre, ha a méhészetről csak halvány sejtelemmel is bír, elszoruló szívvel látja azt a nemzeti vagyonpazarlást, mely a vasutak mentén történik.

Ezer meg ezer dusan virágzó akácfa balzsamos illatával tele van a levegő és a végtelenség látszó mezők is mind terítet.

asztallal várják a szorgalmasan munkálkodó méheket. A gondolkozni szerető ember önkéntelenül rájön, hogy e téren mily óriási vesztesége van a nemzetnek s mily csekélységen mulik az, hogy a földgázhoz hasonló kincs értékesíttessék.

A méhecskék ugyanis legtovább egy órai járásnyira röpködnek táplálékért. Így tehát az alföldi akácerdők legnagyobb része — méhészeti szempontból — kihasználhatatlan marad.

Ha a földmívelésügyi kormány körében csak egy kis jóakarát támadna, ez igen könnyen megakadályozhatná. Az összes vasuti őrházakhoz egy-egy méhesládót magába foglaló kaptárt kellene elhelyeztetnie s a méhek gondozását a vándortanítók által az egyes vasuti állomásokra időnkint összegyűlő öröknek betanítatnia. Eenyi az egész teendő, más semmi és ebből ezeket erő alkotás válnék...

Nem kívánjuk azt, hogy egyszerre törjék ez a beruházás; habár az sem lenne lehetetlen. Azonban évről-évre szaporítva a kaptárak számát, négy-öt év alatt az összes vasuti őrházaknál lehetne egy kis méhészet — ugyyszólván — semmiből vagy igen csekély áldozat árán.

Az ügyet ajánljuk Serényi Béla gróf földmívelési miniszter jóakaratu figyelmébe. Lukács László pénzügyi miniszter a megmondhatója, hogy a szegény vasuti örök mily csekély javadalmazásban részesülnek. A kereskedelemügyi tárcából talán kiszoríthatnák a vasuti örök méheseit — drágasági pótlék vagy más címen. Próbálják meg. E nemzeti munkájukat hála és elismerés fogja kísérni.

A pénzügyörök panasza.

Keserű följajdulást tesz szavá a B. H. a pénzügyörök részéről, hogy mily keserves szolgálatot végeznek s mily nyomoruságos javadalmazásban részesülnek. Még mindig a Bach-korszakban kiadott szabályok szerint intézik hazánkban a pénzügyörök sorsát és szolgálatát s a panasz azt az óhajást fejezi ki: vajha már módosítaná a kormány ezeket az elavult szabályokat, tért engedve a humanizmusnak is.

Ma a szemléznek kezdő évi zsoldja 1200 korona, fővigyázóé 1000 korona, a vigyázóé 750 korona. Egy ugyanabban a rangban eltöltött minden 4 év után 50—50 koronával emelkedik. Naponként fölösztva, a szemléz napi zsoldja 3 korona 33 fillér, a fővigyázóé 2 korona 74 fillér, vigyázóé 2 korona 05 fillér. Ily zsoldból megélni bizony nehéz. A testület kötelekibe tartozó nőtlen emberek még megvannak valahogy, de a családok ember gyermekei koplálnak.

A szolgálat nehéz. Napról-napra fontosabb és fontosabb szolgálati ágazatok fűződnek ügykörükbe. A modern adóztatások mindig több és több szakismeretet kívánnak. Napi tíz órai szolgálatot ír elő a szabály, ezzel szemben azonban 15—17 óra napi szolgálatot végeznek, mert egy hétre átlag 100—110 óra esik.

Anyagi helyzetük időközönkénti enyhítésére egyedüli forrásuk volna az esetenként fölfedezett jövedéki áthágások után fizetendő bírságból megillető jutalék. De ebből is csekély összeg esik rájuk. És míg a többi állami alkalmazottak 10 évi szolgálat után, fizetésük 40 százalékát, minden további év után 2 százalékát, úgy hogy 40 évi szolgálat után 100 százalékát élvezik fizetésüknek, a m. kir. pénzügyörök tagjai 15 évi szolgálat után 20 százalékát, 15—20 ig 30 százalékát 20—25 ig 40 százalékát, 25—30 ig 50 százalékát, 30—35 ig 70 százalékát, 35—40 ig 90 százalékát és csak a 40 éven felül történő szolgálatnál kapják fizetésüknek 100 százalékát nyugdíjkeppen. Tehát azok a pénzügyörök, a kik naponként 24 órai szolgálatot végeznek, télben, fagyban, hóban, sárban, esőben, melegben, szóval bármily elképzelhetetlen időben 50—60 kilométer utakat tesznek, úgy hogy legtöbb, a mikor 20—25 évi nehézség szolgálat fáradaimai után egészséget legnagyobb részben a kőszvény tökére tette, szolgálatképtelenné válik, már más alkalmazást nem nyerhet, 18—20 korona havi nyugdíjjal kell a testületből távoznia.

Madarak és Fák napja.

Az Országos Állatvédő Egyesület kérésére a 26.120—1906. sz. a. kiadott miniszteri rendelet úgy intézkedik, hogy a madarak és fák szeretete és védelme beoltandó a gyermeki lélekbe. E feladat, mely már más műveltebb államban kiváló eredménnyel ültetett át a gyakorlatba: a tanítószakra vár. Célja, hogy a gyermek által alkalmas közhelyen elültetett s a vidéki viszonyoknak legtöbb előnyt szolgáló fák és csemeték fejlődésével és gondozásával párhuzamosan gyökeret verjen a nép lelkében a fák, cserjék szeretete, ültetése s ezáltal éneklő madaraink is könnyen találjanak alkalmas lakóhelyekre.

A cél érdekében tölte felhető ügyszere-ttel buzgólkodik is a tanítószakra s május, valamint június hó folyamán, alkalmas időben 1—1 napot szentelnek neki az iskolák. Folyó hó 21-en a kiskalambfalvi állami iskola növendékei tartották meg a „Madarak és Fák napja“-t. A tanulók a szülők és hozzátartozók csoportja által kísértetve, lobogó alatt vonultak ki a Mál erdőterületre. Minthogy váratlan eső bezavarta a közönséget a faluba, az ünnepély is az iskola tantermeiben folyt le. A műsor 15 pontjában bő szerepe jutott a tanulóknak, hogy hasznos madaraink és fáink szeretetét átvigyék a hallgatóság lelkébe is. Valóságos megható egy ünnepély volt, melynek keretében az említettek kívül a vallásos és hazafias vágyakozás is kielégítést nyert. A növendékek ez alkalommal a nemes ügy szolgálataiba szegődtek s a tanító őket a liga tagjává avatta.

Azonban anyagilag sem maradt meddő a gyermek sereg kedves ünnepélye, mert utánna estig tartó táncvigalom volt, melynek jövedelmét a tanulók a „Gyermek Szanatorium“ javára fordították s így a nemes elhatározásokat nyomon követte a gyermeki lélek eme szép virága, a könyörület.

Hogy az ily ünnepélyek rendezése mily nagy jelentőséggel bír úgy a néplelek művelése, mint közgazdasági és szociális szempontból, bizonyítani teljesen fölösleges.

Előre hát tanítók, kiktől oly sokat vár a társadalom, mint a mily keveset ad nekik. Előre! Talán a mostani ifjuság leendő ily vezetés mellett jövőben a tanítók nehéz és sokoldalú munkásságának fölismerője s megérdemelt, tisztességes anyagi helyzetüknek megteremtője.

— **Bejelentési kötelezettség** Az a körülmény, hogy az alkalmazott bér helyett részért, vagy bizonyos százalékért dolgozik, a bejelentési kötelezettséget nem befolyásolja. (M. kir. keresk. min. 1910 évi 42.779. sz.)

— **Alkalmazottak bejelentésének elmulasztása.** A munkaadónak az a mulasztása, hogy több alkalmazottjának bejelentését nem teljesítette, egy rendbeli mulasztás és így egy rendbeli munkásbiztosítási kihágás tényálladékát alkotja abban az esetben, ha azok egyidejűleg voltak alkalmazva és így bejelentésük is egy ízben volt teljesítendő. Ilyenkor a több alkalmazott bejelentésének elmulasztása csak mint súlyosító körülmény vehető figyelembe a büntetés kiszabásánál. (M. kir. keresk. min. 1910. évi 75.700. -VI. D. sz.)

— **A juhhus árusítása a piacon.** Az alsófoku iparhatóságok az 1884: XVII. t. c. 4. szakaszába ütköző kihágás miatt a törvény 156. szakaszának a) pontja alapján marasztaló ítéletet hoztak, mert egy egyén a hetivásáron juhhus eladásával huskereskedést üzött anélkül, hogy iparigazolvánnyal rendelkezne. Felebbezés folytán a kereskedelmi miniszter az illetőt a terhére rótt kihágás alól fölmentette és egyúttal megállapította, hogy a juhhus élelmiszer, melyet hetivásáron bárki, iparigazolvány nélkül is áruba bocsáthat.

HÍREK.

MECTÖRT REMÉNY.

Tavaszi kikelet
Balzsamos illatát,
Mélabus harangszó
Zúgva szeldesi át.

E gyászos harangszó
Virágtörést jelent,
Mit a májusi szél
Töröl szakított le.

Nem a május szele
Járt az uszályával,
Hanem a sors keze
Sújtott pallosával.

Vitt is áldozatot
Az ifjak sorából,
Egy kedvelt virágot,
A legény gárdából.

Szülői sziveket
Marcangolja bánat,
S könnyel telt szemeket
Látni akárhányat.

Zokogva kíséri,
Polgár és katona,
A kedves ifjút
Ez utolsó utra.

Mindenki áldozik
Végző kegyelettel,
S teszen egy virágot
Igaz szeretettel.

A rögs hantokra
Pár csepp könny is gördül,
Sajgó szívü leány
Sötét kék szeméből.

(Székelyudvarhely, 1911. május 18.)

Z. G.

— **Kossuth Ferenc**, az 1848-as függetlenségi párt nagyevü vezére, hosszas betegeskedésből mindnyájunk örömeire felgyógyult és már a képviselőházban is megjelent.

— **Bánffy Dezső báró**, Magyarország nyug. miniszterelnöke, a képviselőház volt elnöke, valóságos belső titkos tanácsos, cs. és kir. kamaras, Szeged város I. kerületének országgyűlési képviselője, a magyarországi református egyház egyetemes konventjének világi elnöke, az erdélyi református egyházkerület főgondnoka, az országos erdészeti egyesület elnöke, a Szent István és Lipót-rend nagykeresztése, a porosz kir. Vörös sasrend nagykeresztjének stb. tulajdonosa, Budapest székesfőváros és számos magyar város díszpolgára e hó 24-én reggel ket és fél órakor, hosszas szenvedés után, életének 68-ik évében, családjának és a magyar nemzetnek nagy fájdalmára jobblétre szenderült. Temetése óriási részvét mellett pénteken d. u. 3 órakor, a Kálvin-téri református templomból történt meg Budapesten.

— **A fehér császárcsapat.** Egy bécsi lap a rendesen jól értesült „Neue Freie Presse“ azt írja, hogy a hadseregben ismét behozzák a fehér császárcsapatot, vagyis a fehér waffenrockot, amely már a hatvanas években a katonai ruharaktárak ócskaságai közé került. A rengeteg hadi költségek tetejébe tehát még fehér császárcsapatot vrrunk a nemzet nyakába. Ez nemcsak szomorú, hanem komikus is. Szomorú azért, mert az elnyomatás minden szegényt és keservét emlénkünkbe idézi, komikus pedig azért, mert a fehér császárcsapat csak parádéra való, már pedig a hadsereg a nemzetnek nem parádéra való, mert annak igazán nagyon költséges volna.

— **Kézdiabisi Bakcsy Kornélné** szül. Égly Erzsike, Bakcsy Kornél fővárosi hírlapíró kartársunk felesége elhunyt. Igaz lelkü, derék kartársunk mélyeséges fájdalmában részvéttel osztozunk és ennek némi jelét adandó, közöljük a nekünk is megküldött gyászjelentést, mely így szól:

Legelőkelőbb márka

VILÁGOSI
MARTY COGNAC

1000, mint a francia cognac.

... „És tetszett az Urnak magához szólítani azt, aki nekünk a legdrágább vala”. Elvesztettük a legjobb anyát, legjobb feleséget. Keresztényi alázatossággal viselte a rettenetes kór fájó szenvedéseit s az Urban vetett reménységgel várta a gyógyító nyarat. Másképen rendeltetett. Kézdivalbi Bakcsy Kornél született Egly-Erzsike hat évi boldog házasság után, május hó 23-án éjjel, 32 éves korában elhunyt. Drága halottunkat esőtörtökön, folyó hó 25-én délután fél hat órakor temetjük el a római katolikus egyház szertartása szerint a farkasréti temető halottasánál. Csak testét adjuk vissza az anyaföldnek, lelke onnan a Magasból fog örködni felettünk. Lelki üdvéért folyó hó 29-ikén délelőtt 9 órakor fogunk imádkozni az egkek Urához a krisztinavárosi plebániatemplomban. Édes jó mamám, drága feleségem Isten veled! Budapest, 1911. május hó 24-én. Kézdivalbi Bakcsy Kornél. Lacika.”

— **Gyermekszínház.** A szent. Ferenczrendi szerzetesek vezetése alatt álló róm. kat. fiúiskola növendékei jövő hó 11-én színelőadást rendeznek a Budapest szálló színháztermében

— **Jó bor, jó egészség...** Az orvosok a bort mindig egészségügyi itálnak tekintették. Layert professzor, az egészségtan tanára a bordeauxi egyetemen azt mondja, hogy a legjobb erősítő és a legalkalmasabb ital. Brouadel doktor is, aki az összes antialkoholista ligákban részt vesz, azt állítja, hogy a bor hasznos a szervezetre. Dr. Arnould, a lille-i egyetem egészségtanára pedig azt tartja, hogy a bor a legegészségesebb az alkoholt tartalmazó italok közt. A természetes bor oly hasznos anyagok összetételéből áll, melyet mesterséges készítmények nem pótolhatnak. Idézzük még Duclauxnak, a Pasteur-intézet régi igazgatójának szavait: „A bor mérsékelt használata teljesen ártalmatlan. A tudomány nem tud kimutatni a borban ártalmas anyagokat s századok óta kísérletek beigazolták, hogy ezen ital mérsékelt élvezete veszélylyel nem jár.” Igen ám, de csak a tiszta, természetes borról lehet ezeket elmondani. — Hol lehet ilyen egészséges, természetes jó bort kapni? — kérdi talán az olvasó. Mi készséggel felelünk. Gróf Teleki László Gyula borsokrakkói pincéjéből, melyre nézve lapunk mai számának hirdetése ad bővebb tájékoztatást.

— **A belügyminiszter és a községi takarékpénztárak.** Több város és község elhatározta, hogy községi takarékpénztárt létesítenek, e határozatokat pedig jóváhagyás végett fölterjesztették a belügyminiszteriumhoz, mely most határozott e fölterjesztések fölött. A belügyminiszter teljesen méltányolja az illető községek és városok intencióit és a községi takarékpénztárak föllállításának szükségességét maga is elismeri. A miniszterium azonban jóváhagyását azon föltételhez fűzi, hogy e takarékpénztárak egységes szabályzat alapján működjenek és azért mindaddig, míg e szabályzat a belügyminiszteriumban el nem készül, a fölterjesztett határozatokat függőben hagyja.

— **A földgáz értékesítése.** Az Erdély bércei között a föld mélyéből előtörő nagy energiatömegek a külföldi tőkészek érdeklődését is fölkellették és ma már a pénzügyminiszterium előtt több oly terv fekszik, melynek megvalósítása esetén nagyszabású ipartelepek fognak a szegény erdélyi népnek kenyeret adni.

A tervek között, mint a Vegyészeti Lapok írja, elsőhelyen említendő az, a me-

lyet a nagy német anilinyárák egyik érdek-közösségéhez tartozó Badische Anilin- und Sodafabrik (Ludwigshafen) a Magyar Agrár-Jaradekbankkal együttesen, Balint Béla magánmérnök útján nyújtott be. ... terv szerint az említett vállalatok Marosvásárhelyen nagyszabású gyártelepet létesítenének, mely a levegő nitrogénjének értékesítését tűzné ki feladatául. Hasonló gyártelepet létesítenének tehát, mint a melyet az említett német gyárak Norvégiában, Notoddenben tartanak fenn a hol az ottani nagy vizierők kihasználásával a Birkeland, Eyde és Schönherr-féle eljárás szerint állítanak elő a levegő nitrogénjének értékesítésével műtrágyát. Marosvásárhelyen természetesen vizierők helyett földgáz szolgáltatnák az energiát. A benyújtott tervek szerint a gyártelepet egyelőre 9 millió korona befektetéssel 20.000 lóerőre akként rendeznék be, hogy az újabb 7 millió korona befektetéssel további 20.000 lóerővel 40.000 lóerőre legyen fokozható, mely berendezéssel egyelőre évente 9500 tonna mézsz. létrómot és 2500 tonna nátronsalétrómot állítana elő. A benyújtott terv szerint az ajánlattevők a szükséges csővezetéküket saját költségükön építenék és a csővezeték akként volna méretezve, hogy az egyszerszind Marosvásárhely közvilágításának csőhálózatát is táplálhatná. Mindezekkel szemben az ajánlattevők csupán a szűkséges gázmenyiségnek minimális áron való átengedését kérik az államtól. A másik szintén komolyan vehető ajánlat a Linde-féle szabadalmakat kihasználó érdekeltől származik. Ez a terv is a levegő nitrogénjének értékesítésére kívánja a földgázokat fölhasználni, még pedig Linde-nek egy újabb találmányú eljárása szerint, mellyel a nitrogén-oxidá metánnak fölös mennyiségű levegővel való elégetése és nitrogénnek a lángba való befúvatása által közvetlenül állítanak elő. Ez eljárás gyakorlati alkalmazására nézve, értesülésünk szerint, az említett érdekeltől a budafoki uton levő gyártelepén kísérleteket folytat. — További nagyszabású tervre vonatkozó ajánlat egy Erdélyben működő nagy vegyészeti iparvállalattól származik. E tervnek részleteiről azonban még nem szivárogtak ki közelebbi adatok. Ezeket kívül számos más konkrét ajánlat is van, melyek azonban a vegyészeti ipart közelebből nem érdeklik, mindenesetre azonban örvendetes perspektívát nyitnak meg Erdély iparának jövője szempontjából.

NESTLÉ
gyermeklisztje

vizzel felfőzve
csecsemők, gyermekek, valamint
gyomorbetegségek

régbevált tápláléka
50 év óta kipróbálva
és orvosilag ajánlva.

Tiszta alpesi tejet
tartalmaz.
1 doboz 1 kor. 80 fill.,
minden gyógyszerárban és
drogeriában kapható.
Prospektus ugyanott.

— **Elvasztás** a csecsemő életében korszakalkotó esemény, mely kihatással van további fejlődésére. Csak egy esetben biztosak a szülők abban, hogy a gyermek az átmenetet baj nélkül kiállja: ha a „Phosphatine Fallières” gyermek-tápszert adják neki és ezzel vezetik be a szilárdabb tápszerek megemészthetőségét. A Phosphatine Fallières következtében a gyermek megerősödik, husa megkeményedik és a fogzáson könnyedén esik túl. Egy nagy doboz, elegendő 3 hétre, ára 3 korona 80 fillér. Főraktár: Zoltán Béla gyógyszerháza, Budapest, V. Szabadság-ter.

Közönség köréből.*

Tekintetes szerkesztő ur!

Becsés lapja a „Székely-Udvarhely” f. évi 40-ik számában Ürmösi József lelk. körí jegyző aláírásával „Papi gyűlés, bizalom” cím alatt egy cikkely jelent meg, mely a „Nemzeti Iskola” című lapban írt „Hol az igazság?” című cikkem és személyemmel foglalkozik. Engedje meg tehát, hogy e cikkre megfelelően röviden következőkben:

Ami a lelkész kör bizalom nyilvánítását illeti, ahhoz s mmi közöm. Mindenki annak köszön, kinek kedve tartja. — Azonban, miután én vizsgálatot kértem és így nem támadtam, talán a bizalom nyilvánításával kénsí lehetett volna addig, míg a megindított és bevezetett vizsgálatok a való tényállást megállapítják. Így nekem úgy tetszik, mintha a nagy gyorsaság az igazságszolgáltatás megtevéseire irányulna. Azonban lehet az is, hogy tévedek!

Az illetlen, durva támadás, zsiros állásra, tövis és füge kifejezésekre nézve engedje meg Ürmösi lelkész körí jegyző ur, hogy mint sokkal, kevesebb méltatlanságot szenvedett tette e lap tán bárom számában kérdésekben sérelmeit, egy nagy és tekintélyes egyénhez, úgy én is hozzá kérdésekben feleljek támadására ezekben:

1. Igaz-e, hogy midőn Oklándon egy nagy nevű államférfiu a kérdéses egyén politikai és magán tisztességéről tán erősebb kifejezéseket használt, sőt tán maga a cikkíró is, akkor Ürmösi ur mellettem körülbelül 6000 fül hallatára eljenzett és tapsolt?

2. Igaz-e, hogy a szegény egyházak, a rosszul díjazott papi állásokra alig kapnak papot, míg a zsiros állásokra tömegesen vannak jelentkezők?

3. Bűn-e az, ha gyermekes apa, 20 éves tanító, csak a gyermek neveltetése szempontjából is jobb s így zsirosabb állásra pályázik?

4. Mit érne el a tanítóság, ha önköztől, bárcsak részben is eltanulná a legszebb eredményeket, az összetartást?

5. Igaz-e, hogy ön nem régen e lap hasábjain megfordított kalappal köszönt?

6. Igaz-e, hogy nemrég az ön választói, nem akarván a „tövisről szólót” szedni, önnök „füget” mutattak?

Mint ön várta, én is epedve várom szives válaszait!

Tisztelettel köszönve szerkesztő urnak szivességét, vagyok

Homoródalmás, 1911. május hó 23-án.

kész hive: Kiss Mózes,
áll. isk. tanító.

* Az e rovatban megjelent közleményekért a be küldő felelős. Szerk.

„M-i-i-t?” — Papa megengedte! Hisz’ valódi Jacobi-féle Antinicotin-cigaretta hüvelyek fadóbozban!”

Vigyázzon! Csakis a „JACOBI” jellel valódi!

FIGYELEM!

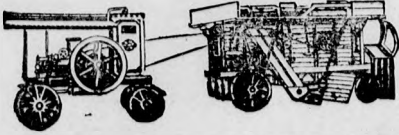
AIDA VERGE és **BLUE STAR** CONTINENTAL

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ IFT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓTAK.
ÓVAKODJUNK ÉRTEKTELEN UTÁNZATOKTÓL!

PAPER BLUE STAR
MARQUE REGISTERED

Udvarhelyvármegye Nemes Családjai. Szerkesztette: Pálmay József
Ara füzve 16 K. Mig a készlet tart kapható; Betegh Pál könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállított, az egyes családok címerével illusztrált mű, igen becses család-történeti adatokat tartalmaz

!! MOTOROK !!

Legjobb, legmegbízhatóbb üzemű benzínmotorok, cséplőkészletek, benzínmotoros magánjárók, erdési Svéd nyersolajmotorok és szivó-gázmotorok kedvező fizetési feltételekkel, több évi jótállással kaphatók.

Karczag Testvéreknel
Budapest, V., Aulioh-utca 7.

Árjegyzék és költségvetés ingyen és bérmentve.

4475—1911. tkvi. szám.

Hirdetmény.

Alsósófalva községre nevezve az 1892. évi XXIX. t. c. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a telekjegyzőkönyvekbe való bejegyzése és a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetvén, ez azzal a felszólítással tétetik közzé:

1., hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t. c. 15. és 17. §-ai alapján ideértve e §-oknak az 1889. XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban és az 1891. XVI. t. c. 15. §-a pontjában foglalt kiegészítéseit is — valamint az 1889. XXXVIII. t. c. 7. §-a és az 1891. XVI. t. c. 15. §-b. pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy az 1886. évi XXIX. t. c. 22 §-a alapján történt törölések érvénytelenségét kimutathatják, evégből törlési kereseteket hat hónap alatt vagyis az 1911. évi november hó 28 napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be.

mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett hátrányára nem szolgálhat;

2., hogy mindazok, akik az 1886. évi XXIX. t. c. 16. és 18. §-ainak esetében ide értve, az utóbbi §-nak az 1889. évi XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak: írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt vagyis 1911. évi november 28 napjáig bezárólag a tkvi. hatósághoz nyújtsák be, mert ez meg nem hosszabbítható záros határidő letelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3., hogy mindazok, akik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogukat bármely irányban sértve vélik, ide értve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889. évi XXXVIII. t. c. 16. § alapján történt bejegyzéseket sérelmesnek találják e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1911. évi november hó 28 napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmúltá után az említett bejegyzéseket csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azokat a feleket, akik a kiküldöttnek eredeti okiratukat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A kir. törvényszék mint tkönyvi hatóság.

Székelyudvarhely, 1911. máj 12-én
Mihály János s. k. kir. törvényszéki bírós.

A kiadmány hitelül:

Dósa Aladár.

kir. tszéki. telekkönyvvezető.

B O R I

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornyagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Hölgyeink figyelmébe.

Budapestről most érkezett Székelyudvarhelyre (lakása: Iskola-utca 18. sz.) **Sina Lajosné fodrásznő.** A legelőkelőbb hölgyek körében fesült és nyert meglegedést. Kéri a hölgyek nagybecsű partfogását.

Eladó ház. Székelyudvarhely helyt, a Soly-mossy utcában két szobát és konyhát magában foglaló ház eladó. Bővebb felvilágosítást ad Pálfi József ugyanott

Síremlékek

és lépcsőkövek

Székelyudvarhelyt,

Kossuth-utca 52-ik szám alatt

Imreh Márton kőfaragómester üzletében kaphatók a legutányosabban. Elvállal egyéb építéshez való munkát is. Erősségét és tartósságát jótállást vállal.

Névjegyek Meghívók, Eljegyzési és Esküvői valamint **gyászjelentések** ugyanis mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek

Betegh Pál

villamos üzemre berendezett könyvnyomdát és könyvkötő-intézetben Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

Czell Frigyes

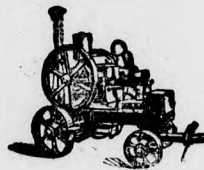
és Fiai

bortermelők és bornyagykereskedők
Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. **Kitünő sajáttermés és vörös borok.**

CLIMAX

nyersolaj-motorok, lokomobilok és benzín cséplőgarnitúrák

Teljes gyári szavatosság! Minden motor elküldés előtt hivatalos vizsgálatnak lesz alávetve. Elsőrangú elismerő-nyilatkozatok! Kérjen díjtalan ajánlatot! **Bachrich és Társa** motorgyári fióktelepe Budapest, Szabadság-tér 17. sz. (Tözsdep.)

Stoch Cognac gyógyszer

Garantált valódi borpárlat. Fűzése a legszigorubb ellenőrzés mellett történik.

Gamis és Stoch

Barcola.

A töltés és dugaszolás Bécsben a cs. kir. vegyészeti állomáson történik s minden egyes palack az állomás bejegyzőjével van ellátva.

Mindentütt kapható.

Hamisítástól védve van

Saját készítésű kész cipők

Miklós István cipész-mester **férfi, női és gyermek-cipők** rak-tárában Székelyudvarhelyt, Deák-tér 12. sz. a. (gabonapiac, Gaspár Ferenc bórkereskedése mellett) kaphatók a legelőnyösebb árban, elsőrendű anyagból, csinos és izléses kivitelben. — Főtörekvése az, hogy a n. é. közönség igényeit minden tekintetben kielégítse. Dívatos szabás, pontos és lelkiismeretes kivitel. Vidéki megrendeléseket is gyorsan teljesít.

Gróf Teléki László Gyula boroskrakkói (erdély-hegyaljai) pincéjéből eladásra kerülnek a következő saját termésű borai:

I. Asztali borok:	II. Fajborok:
Fehér bor	Sauvignon
1909. évi finom Sombor 80 f.	1897., 1899. évi 1'40 f.
1909. Finom-vegy asztali 64 f.	Sauvignon
Asztali borok csak 50 litertől kezdve hordókban árultatnak.	1894. évi igen finom 3'00 f.
	Fajborok 50 literen felüli mennyiségben hordókban is adatnak el, lit. fenti áron.

Hordó, csomagolás, fuvar önköltségen számíttatik. Edények a felszámított árban egy hónapon belül francó küldve, visszavétnek.

Küldemények utánvét mellett megrendelő veszélyére és költségére eszközölnetnek.

Megrendeléseket elfogad:
.. az Uradalmi Intézőség Boroskrakkón ..
(u. p. és távirtda Magyarigen). Vasut: Sárd—Magyarigen, Alsófehérmegyében.

ÉRTESETÉS.

Cipőraktáromat leszállított árak mellett kiárusítom.

Szükségletét mindenki saját érdekében el ne mulassza nálam beszerezni.

Tisztelettel

Szentkovits János Utóda

Kész blousok és gyermekruhák.

Kész aljak és kostümök mélyen leszállított árakban kaphatók.

A Liniment. Capsiei comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyított házisszer, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult kőszvényeknél, csodszél és meghűléseknel, valamint bedőzésekkel használva.

Figyelmeztetés. Súlyos hamisítványok miatt bevásárlások óvatosság legyenek és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter orvosegyezséssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K1.40 és K2.— és ágyasráván minden gyógyszerészetben kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerüzete az „Aranyoroszlánhoz”, Prágában, Masabothstrasse 5 nos. Mindennapi szétküldés.